

COMISIA NAȚIONALĂ
DE DREPT
INTERNAȚIONAL
UMANITAR

GUVERNUL
ROMÂNIEI

RAPORT VOLUNTAR PRIVIND APLICAREA DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR LA NIVEL NAȚIONAL

2021

GUVERNUL ROMÂNIEI

Raport voluntar privind aplicarea dreptului internațional umanitar la nivel național

2021

CUPRINS

I. INTRODUCERE	5
II. INSTRUMENTE POLITICE ȘI REALIZĂRI LA NIVEL NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL	7
1. Tratatelor relevante de drept internațional umanitar la care România este parte	7
2. Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar (CNDIU)	7
3. Strategia națională pentru aplicarea dreptului internațional umanitar (Strategia)	9
4. Ziua dreptului internațional umanitar în România (14 mai)	11
5. Curtea Penală Internațională (CPI) și justiția penală internațională	11
6. Activități de relocare	12
7. Alte acțiuni și inițiative la nivel regional și internațional	13
8. Societatea Română de Cruce Roșie	16
III. ACTIVITĂȚI DE DISEMINARE, INSTRUIRE ȘI CREȘTERE A GRADULUI DE CONȘTIENȚIZARE	17
1. Personalul Ministerului Apărării Naționale	17
2. Personalul însărcinat cu aplicarea legii și personalul judiciar	19
3. Predarea dreptului internațional umanitar în școli	19
4. Alte activități relevante	21
IV. JURISDICȚIA NAȚIONALĂ ASUPRA ÎNCĂLCĂRILOR DE DREPT INTERNAȚIONAL UMANITAR ȘI DREPT INTERNAȚIONAL PENAL	23
1. Baza juridică pentru urmărirea penală și sancționarea încălcărilor dreptului internațional umanitar	23
2. Baza legală pentru urmărirea penală și sancționarea crimelor de război, crimelor împotriva umanității și genocidului	24
3. Instituții existente pentru urmărirea penală a încălcărilor dreptului internațional umanitar	24
4. Extradarea către alte state sau predarea către Curtea Penală Internațională a persoanelor acuzate de crime de război, crime împotriva umanității sau genocid	26

V. REGIMURI DE PROTECȚIE	26
1. Protecția școlilor și a unităților educaționale	26
2. Protecția mediului	26
3. Protecția bunurilor culturale	28
VI. MIJLOACE ȘI METODE DE LUPTĂ	31
1. Arme interzise de lege	31
2. Comerțul cu arme	32
VII. PERSPECTIVE	33
ANEXE	34
<i>Anexa nr. I</i> Lista principalelor instrumente juridice internaționale din domeniul dreptului internațional umanitar la care România este parte	35
<i>Anexa nr. II</i> Prevederi relevante din Codul penal al României (Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare)	37
<i>Anexa nr. III</i> Anchete penale relevante referitoare la încălcări ale dreptului internațional umanitar și ale drepturilor omului	44
<i>Anexa nr. IV</i> Fotografiile din arhiva Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar	45

I. INTRODUCERE

România se angajează să apere un sistem internațional bazat pe multilateralism incluziv și reguli larg acceptate menite să asigure pacea, stabilitatea, respectarea drepturilor universale ale omului și consolidarea statului de drept.

Așa cum se menționează în Programul de guvernare 2020-2024, promovarea și respectarea strictă a dreptului internațional reprezintă unul din pilonii triadei politicii externe a României. Această orientare strategică, constantă a conduitei externe a României, a fost surprinsă cel mai bine într-un discurs rostit în 1937 de celebrul diplomat român, fost președinte al Adunării Generale a Societății Națiunilor, Nicolae Titulescu, care a spus că „ființa omenească își poate îndeplini destinul prin pacea creată de ordinea juridică”.

România consideră că respectarea dreptului internațional umanitar (DIU) este atât un imperativ moral, cât și strategic. În lumea de astăzi, care se confruntă cu un număr fără precedent de conflicte, semnificația acestui set de norme care vizează limitarea efectelor războiului și protejarea civililor este mai actuală ca niciodată.

Concepută inițial pentru războiul clasic dintre statele suverane, caracterul actual al dreptului internațional umanitar prin raportare la conflictele armate contemporane a fost pus în discuție în ultimii ani. Încălțările actuale ale DIU nu sunt însă o dovadă a lipsei de relevanță a acestui ansamblu de reguli, ci, în multe cazuri, o consecință a unor acte deliberate de nerespectare.

Deși există un acord larg cu privire la importanța menținerii standardelor de protecție existente oferite de DIU, noile forme de conflict, care implică actori nestatali peste granițe, urbanizarea războiului, utilizarea noilor tehnologii, privatizarea securității și distincția volatilă între conflictele armate și activitățile infracționale, au determinat discuții în sensul examinării și al unei mai bune adaptări a aplicării DIU la noile realități operaționale.

România împărtășește opinia conform căreia cele patru Convenții de la Geneva și Protocoalele lor adiționale, precum și alte tratate internaționale relevante au trecut testul timpului și trebuie să continue să reglementeze conduita ostilităților, dar susține, în același timp, eforturile menite să clarifice orice dileme juridice și să promoveze soluții la probleme operaționale specifice.

În conformitate cu articolul 1 comun celor patru Convenții de la Geneva, statele sunt obligate „să respecte și să asigure respectarea” acestor convenții în toate circumstanțele.

Astfel de eforturi trebuie efectuate atât în timp de război, prin respectarea și asigurarea faptului că părțile la un conflict armat respectă legea, cât și în timp de pace, prin întreprinderea de acțiuni preventive și activități de diseminare.

România este dornică să lucreze în continuare pentru consolidarea respectului pentru DIU la nivel internațional și regional, prin diverse inițiative menite să încurajeze dialogul și cooperarea în acest domeniu, precum și la nivel național, prin adoptarea de măsuri legislative, administrative și practice.

Răspândirea cât mai largă a cunoștințelor despre DIU este unul dintre cele mai eficiente mijloace de susținere a implementării sale eficiente. Aceste acțiuni nu ar trebui să se limiteze la forțele armate, ci ar trebui să vizeze autoritățile guvernamentale competente, factorii de decizie politică și populația generală, având în vedere necesitatea de a încorpora obiectivul conformității cu DIU în alte politici naționale relevante, precum și de a răspunde atenției sporite acordate acestui subiect pe fondul afișării constante a efectelor războiului și violenței în știrile de zi cu zi.

Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar (denumită în continuare CNDIU) este un organism interinstituțional cu rolul de a monitoriza implementarea la nivel național a DIU și de a încuraja diseminarea normelor și principiilor acestuia.

Acest raport național voluntar privind implementarea DIU la nivel intern, elaborat sub coordonarea CNDIU, este menit să ofere o imagine de ansamblu a acțiunilor României și să sensibilizeze în continuare cu privire la DIU într-un mod accesibil oricui este interesat de astfel de probleme, inclusiv publicul larg.

Exercițiul a vizat, de asemenea, stimularea cooperării interinstituționale și ajutarea autorităților naționale să identifice orice lacune instituționale și normative și, în consecință, să îmbunătățească coerența și eficacitatea acțiunilor în acest domeniu.

Spre deosebire de majoritatea celorlalte ramuri ale dreptului internațional, tratatele de bază ale DIU au un număr limitat de mecanisme pentru a asigura respectarea prevederilor acestora și nu au un sistem obligatoriu de raportare cu privire la implementarea națională. Prin urmare, rapoartele naționale voluntare s-ar putea dovedi un instrument important de autoevaluare în sprijinul consolidării respectului pentru DIU și ar putea încuraja dialogul pe probleme legate de DIU atât pe plan intern, cât și pe plan mondial.

II. INSTRUMENTE POLITICE ȘI REALIZĂRI LA NIVEL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL

1. Tratatul relevante de drept internațional umanitar la care România este parte

România este parte la majoritatea tratatelor de drept internațional umanitar, așa cum se menționează în **anexa nr. I**.

Cel mai recent, România a devenit parte la al Treilea Protocol Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la adoptarea unei embleme distinctive suplimentare în 2015, precum și la Tratatul privind comerțul cu arme în 2014, contribuind direct la intrarea în vigoare a acestui instrument.

În conformitate cu angajamentul său de a respecta dreptul internațional, România a întreprins măsurile necesare pentru a încorpora obligațiile internaționale în legislația națională.

Un nou Cod penal a intrat în vigoare în România în 2014, care ține seama pe deplin de dispozițiile relevante ale tratatelor de DIU, inclusiv de Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale (CPI).

De asemenea, România a acceptat amendamentul de la Haga la articolul 124 din Statutul de la Roma (2015) și a lansat procedura internă de acceptare a amendamentelor de la Kampala (2010), New York (2017) și Haga (2019) la articolul 8 privind crimele de război din Statut.

În același timp, autoritățile naționale competente au pregătit un proiect de lege privind cooperarea cu CPI și au inițiat procedura formală de aprobare.

Totodată, conform art. 20 alin. (2) din Constituția României, în cazul în care există neconcordanțe între pactele și tratatele privind drepturile fundamentale ale omului la care România este parte și legile interne, reglementările internaționale au prioritate, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

2. Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar (CNDIU)

Eficacitatea DIU depinde în primul rând de implementarea națională. În timp de pace, acest lucru se realizează în principal prin diseminarea DIU cât mai larg posibil și încorporarea DIU în ordinea juridică națională. Pentru a supraveghea activitățile din

domeniu și pentru a facilita coordonarea interinstituțională, pot fi create structuri dedicate, în timp ce DIU ar trebui considerat parte a agendei politice.

În baza acestor considerente, Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar a României a fost înființată prin Hotărârea Guvernului nr. 420 din 29 martie 2006, ca organ consultativ al Guvernului fără personalitate juridică.

Inițial, CNDIU era compusă din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Sănătății și ai Ministerului Educației. Începând cu 2011, în urma modificării actului normativ anterior amintit, CNDIU include și reprezentanți ai Ministerului Mediului și ai Ministerului Culturii.

Fiecare instituție desemnează un membru permanent și un membru supleant, cu scopul de a se asigura o continuitate a activității sale. CNDIU este condusă de o președinție anuală care se rotește între Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Apărării Naționale, la nivel de secretar de stat. Activitatea sa este ghidată de un plan anual de acțiune coordonat de președinție.

CNDIU are reuniuni periodice de până la patru ori pe an, cu posibilitatea, dacă este necesar, de a organiza sesiuni extraordinare și prezintă rapoartele sale anuale de activitate prim-ministrului. CNDIU beneficiază de un Secretariat permanent asigurat de Ministerul Apărării Naționale prin Centrul de Drept Internațional Umanitar din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”.

Totodată, sediul CNDIU este același cu cel al Secretariatului permanent, respectiv sediul Centrului de Drept Internațional Umanitar din Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

La propunerea președintelui, reprezentanți ai diferitelor instituții pot fi invitați să participe în calitate de observatori la reuniunile CNDIU, precum membri ai Parlamentului, reprezentanți ai Avocatului Poporului, ai Societății Naționale de Cruce Roșie și ai Comitetului Internațional al Crucii Roșii, precum și experți în domeniul dreptului internațional umanitar.

CNDIU este responsabilă pentru monitorizarea îndeplinirii obligațiilor României în baza tratatelor relevante, precum și pentru identificarea celor mai adecvate mijloace de implementare a DIU la nivel național. Acest lucru se realizează prin formularea de recomandări cu privire la măsurile specifice care urmează să fie adoptate, cum ar fi modificarea legislației sau încurajarea ratificării unor noi instrumente juridice, precum și, dacă este cazul, prin emiterea de avize consultative cu privire la aspectele legate de DIU în atenția autorităților de luare a deciziilor. În același timp, promovează DIU prin activitățile instituțiilor reprezentate în această structură și sprijină organizarea de

reuniuni variate (de exemplu, două seminare internaționale dedicate încurajării cooperării cu CPI) și cursuri de formare. Prin tradiție, CNDIU este unul dintre partenerii implicați în organizarea anuală a concursului interuniversitar de drept umanitar și dreptul refugiaților.

În esență, CNDIU oferă o platformă interinstituțională utilă pentru discuții pe teme de interes în acest domeniu, în special în legătură cu evoluțiile la nivel internațional. În consecință, ministerele reprezentate în această structură sunt ținute la curent și pot furniza informații cu privire la toate activitățile relevante legate de DIU desfășurate în cadrul guvernului.

În baza celei de-a doua rezoluții a Conferinței de la Haga din 1954, care a recomandat înființarea unui organism consultativ național cu competențe în domeniul protecției bunurilor culturale în caz de conflict armat, această sarcină a fost preluată tot de CNDIU, fiind în consonanță cu atribuțiile, compoziția și expertiza sa.

La mai bine de 10 ani de la crearea sa, acest mecanism și-a dovedit utilitatea. A promovat inițiative de modificare a legislației pentru a o alinia la obligațiile internaționale sau pentru a adera la noi instrumente juridice sau politice. Ca exemple recente, andosarea de către România, în 2017, a Declarației „Școli sigure” a fost discutată pentru prima dată și recomandată de către CNDIU. În mod similar, ratificarea celui de-al Treilea Protocol Adițional la Convenția de la Geneva a fost inițiată la recomandarea CNDIU. Această structură a fost, de asemenea, implicată în elaborarea rapoartelor naționale relevante, precum cele privind punerea în aplicare a Convenției de la Haga din 1954 și a celor două Protocoale la aceasta și în formularea angajamentelor voluntare naționale pentru Conferința internațională a Crucii Roșii și a Semilunii Roșii.

Existența CNDIU a contribuit la menținerea DIU pe agenda politică, prin asigurarea unei rețele utile de puncte de contact la nivel ministerial și, implicit, prin crearea de canale de informare a nivelului decizional al tuturor autorităților competente prin intermediul raportării tradiționale după sesiuni și a raportului anual de activitate prezentat prim-ministrului României. Păstrarea periodicității ședințelor a contribuit la consolidarea profilului acestui organism.

3. Strategia națională pentru aplicarea dreptului internațional umanitar (Strategia)

O altă realizare semnificativă a fost reprezentată de adoptarea primei Strategii naționale pentru aplicarea DIU în 2007, care stabilește obiective generale și specifice în sprijinul asigurării respectării DIU și răspândirii cunoașterii acestor norme atât pe plan intern, cât și pe plan internațional. Aceste obiective ar trebui realizate prin eforturi comune ale

autorităților naționale competente și ale organizațiilor neguvernamentale active în acest domeniu.

Strategia a fost elaborată de CNDIU și supusă aprobării prim-ministrului¹, în conformitate cu art. 4 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 420/2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar.

Elaborarea acestui instrument a fost menită să crească nivelul de conștientizare cu privire la importanța DIU în plan național, precum și să consolideze profilul activ al României în domeniu în plan internațional.

Obiectivele generale prevăzute de strategie sunt următoarele:

- monitorizarea evoluțiilor relevante la nivel global cu privire la convențiile din sfera dreptului internațional umanitar, cu scopul de le a ratifica, după caz, pe cele la care România nu este parte;
- incorporarea normelor dreptului internațional umanitar în legislația română;
- diseminarea și răspândirea cunoștințelor despre normele de drept internațional umanitar;
- implementarea normelor de drept internațional umanitar;
- participarea activă la reuniuni internaționale în domeniul dreptului internațional umanitar și la elaborarea de noi instrumente și norme, dacă este necesar;
- monitorizarea respectării angajamentelor asumate de România în acest domeniu și raportarea în timp util a cazurilor de încălcare a normelor de drept internațional umanitar de către autoritățile competente, precum și indicarea acțiunilor reparatorii adecvate pe baza propunerilor din partea ministerelor de resort;
- promovarea cooperării internaționale, inclusiv cu alte comisii naționale de drept internațional umanitar.

Obiectivele generale sunt completate de *obiective specifice*, și anume:

- diseminarea normelor dreptului internațional umanitar în cadrul Forțelor Armate și al tuturor celorlalte structuri naționale cu responsabilități în domeniu, precum și în cadrul societății civile;
- asigurarea unei comunicări eficiente și a unui flux optim de informații cu privire la subiecte legate de DIU;
- dezvoltarea relației dintre CNDIU și alte autorități naționale;
- adoptarea măsurilor privind protecția bunurilor culturale, în caz de conflict armat;
- asigurarea unei protecții adecvate civililor, femeilor, copiilor și persoanelor defavorizate, în caz de conflict armat;

¹ Aprobata prin Decizia prim-ministrului României nr. 298 din 17 decembrie 2007.

- depunerea de eforturi pentru asigurarea resurselor adecvate în vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite de Strategie;

- întreprinderea de acțiuni în sprijinul promovării dreptului internațional umanitar.

Măsurile necesare pentru punerea în aplicare a obiectivelor menționate mai sus sunt luate la nivelul ministerelor cu responsabilități în acest domeniu și incluse într-un plan de acțiune anual elaborat de CNDIU.

Având în vedere timpul trecut de la adoptare, CNDIU a convenit asupra necesității de a pregăti o strategie nouă și modernă, care ar trebui să ia în considerare ultimele evoluții și lecțiile învățate la nivel național, precum și tendințele și provocările identificate la nivel global. Elaborarea prealabilă a acestui raport voluntar ar trebui să faciliteze procesul de actualizare a Strategiei.

4. Ziua dreptului internațional umanitar în România (14 mai)

Importanța dedicată diseminării DIU și contribuția CNDIU în acest scop sunt ilustrate de adoptarea Legii nr. 177 din 2013, prin care 14 mai a fost declarată, la inițiativa Comisiei, „**Ziua dreptului internațional umanitar în România**”.

Alegerea datei are o semnificație simbolică, reprezentând ziua în care România a ratificat, în 1954, Convențiile de la Geneva din 1949 și, în consecință, o expresie a atașamentului la valorile universale ale DIU. Pentru a marca această aniversare, o serie de evenimente care vizează promovarea DIU sunt organizate de autoritățile competente, în colaborare cu Crucea Roșie Română.

5. Curtea Penală Internațională (CPI) și justiția penală internațională

Convențiile de la Geneva și Protocolul adițional I statuează faptul că încălcările grave ale DIU trebuie să fie pedepsite. Consecințele juridice ale încălcărilor DIU nu se limitează la cele care intră sub incidența normelor privind răspunderea statului. Persoanele care comit astfel de infracțiuni sunt supuse răspunderii penale individuale.

Încurajând urmărirea penală la nivel național a crimelor de război și, în plus, prin înființarea unor organisme internaționale precum tribunalele penale internaționale ad-hoc și CPI, comunitatea internațională a pus un accent sporit pe reprimarea încălcărilor grave ale DIU.

România este un susținător activ al activității CPI și al sistemului global de justiție, împărtășind convingerea că realizarea justiției servește unei păci durabile. România va continua să promoveze o mai bună cunoaștere cu privire la mandatul Curții, să protejeze

desfășurarea imparțială și independentă a funcțiilor acestora și să asigure îmbunătățirea performanțelor CPI ca singură instanță penală internațională permanentă.

În timp ce statele își păstrează responsabilitatea principală de a preveni, urmări și ancheta penal cele mai grave infracțiuni internaționale aflate în competența Curții Penale Internaționale, existența Curții a contribuit în mod clar la combaterea impunității și la consolidarea conceptului de răspundere în temeiul dreptului internațional.

Activitatea CPI a fost un catalizator pentru adoptarea legislației interne relevante și pentru dezvoltarea sistemelor naționale de justiție, în conformitate cu caracterul complementar al Curții. În calitate de cofacilitator al Biroului Adunării Statelor Părți pe problematica complementarității în perioada 2017-2021, România a solicitat în mod constant o atenție sporită pentru susținerea procedurilor naționale, inclusiv prin integrarea conceptelor Statutului de la Roma în programele relevante de asistență pentru dezvoltare dedicate consolidării statului de drept.

Ca parte a sprijinului politic pentru Curte, pe lângă funcția menționată mai sus, România a acționat și în calitate de cofacilitator al Planului de acțiune privind universalitatea și aplicarea deplină a Statutului de la Roma (2013), respectiv a deținut mai multe mandate în Biroul Adunării Statelor Părți.

6. Activități de relocare

Conflictele armate rămân o cauză majoră a deplasărilor forțate. Având în vedere complexitatea teatrelor de război actuale, realitatea aplicării concurente a normelor de drept umanitar, dreptul refugiaților și drepturile omului nu poate fi ignorată în contextul asigurării celei mai eficiente protecții pentru unele dintre cele mai vulnerabile victime ale violențelor.

Relocarea, ca soluție durabilă pentru refugiați, este o formă de partajare a răspunderii între state și un instrument esențial pentru implementarea Convenției din 1951 privind statutul refugiaților și a Protocolului din 1967. Aceasta reprezintă o procedură de selectare și transfer a refugiaților din statul unde au solicitat o formă de protecție internațională în altul care îi primește ca refugiați, cu posibilitatea de reședință permanentă. Relocarea refugiaților are, de asemenea, un rol important în politica UE în domeniul azilului.

Cadrul juridic intern pentru relocarea refugiaților este asigurat de Legea nr. 122/2006 privind azilul, care stabilește criteriile de eligibilitate² pentru statutul de refugiat, și de

² Persoana eligibilă pentru relocare:

- este recunoscută ca refugiat de către un stat sau de UNHCR în baza Convenției din 1951 privind statutul refugiaților;
- nu beneficiază de protecție efectivă pe teritoriul statului de azil;
- nu are perspective de integrare în statul de azil;
- nu are perspective de repatriere voluntară în condiții de siguranță și demnitate în țara de origine;

Hotărârea Guvernului nr. 1596/2008 privind relocarea refugiaților în România, care prevede criteriile, cota și procedurile de relocare.

Comitetul Național pentru Relocarea Refugiaților, un organ consultativ compus din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne și ai Ministerului Afacerilor Externe, formulează anual recomandări cu privire la țările de azil și grupurile de refugiați care ar trebui să fie vizate de programul național de relocare în anul următor. Comitetul își bazează recomandările pe o serie de elemente, inclusiv nevoile globale în materie de relocare anticipate de UNHCR, prioritățile comune ale UE în acest domeniu și politica națională a României. Recomandările sunt înaintate pentru aprobare ministrului afacerilor interne și ministrului afacerilor externe.

De asemenea, România a contribuit la eforturile globale de relocare prin înființarea unui **Centru de Tranzit în Regim de Urgență (CTRU) la Timișoara**, în 2008, în baza unui Acord tripartit între Guvernul României, Organizația Internațională pentru Migrație și Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Refugiați (UNHCR). CTRU poate găzdui până la 200 de refugiați care, din rațiuni de securitate, necesită a fi evacuați de urgență din țara de azil, dar nu au fost încă acceptați pentru relocare de către un stat terț. Astfel, misiunile de selectare, sesiunile de orientare și examenul medical pot fi organizate în cele mai bune condiții.

7. Alte acțiuni și inițiative la nivel regional și internațional

a) România a fost un susținător constant al **inițiativelor menite să consolideze respectarea DIU la nivel internațional**, cum ar fi „procesul de consultare interguvernamentală de la Geneva” cofacilitat de Elveția și CICR, și va continua să pledeze în favoarea existenței unui cadru nepolitizat de dialog interguvernamental regulat pe teme de interes comun în acest domeniu.

b) România a valorificat cadrul oferit de **sesiunile Conferinței Internaționale a Crucii Roșii și Semilunii Roșii (CI)** pentru a-și reafirma angajamentul voluntar de a consolida respectarea, promovarea, diseminarea și punerea în aplicare a dreptului internațional umanitar, în contextul angajamentelor comune ale UE și statelor sale membre. În același timp, România a contribuit la rapoartele privind stadiul implementării angajamentelor asumate de UE și statele sale membre la Conferința internațională. Cu ocazia celei de-a 32-a sesiuni a CI (decembrie 2015), România a găzduit, împreună cu Polonia, un eveniment în marja conferinței, cu privire la lecțiile învățate din raportarea voluntară privind situația respectării DIU la nivel național, unde și-a exprimat interesul pentru elaborarea unui raport de acest tip.

- nu reprezintă o amenințare la adresa ordinii publice, securității naționale, sănătății publice sau moralei;

- și-a exprimat acordul pentru relocarea în România;

- are potențial de integrare în societatea românească;

- îndeplinește cerințele minime privind starea de sănătate stabilite de Ministerul Sănătății.

c) Mai mult, România a sprijinit pregătirea **rapoartelor anuale referitoare la implementarea Linii Directoare ale UE privind promovarea respectării DIU**, ca mijloc de a disemina mai bine cunoștințele despre activitatea Uniunii Europene în acest domeniu și de a contribui la îmbunătățirea coerenței și eficacității eforturilor UE.

În aceeași logică, în 2019, România a sprijinit **revizuirea mandatului Reprezentantului Special al UE pentru Drepturile Omului (RSUE)** pentru a spori rolul RSUE în avansarea și implementarea pozițiilor Uniunii cu privire la DIU și justiția penală internațională. O astfel de decizie a fost menită să răspundă necesității unei coordonări interne consolidate, pentru a integra în mod adecvat problemele legate de DIU și justiția penală internațională în toate domeniile relevante ale politicii externe a UE, precum și pentru a implica partenerii în promovarea respectului pentru DIU și sprijinirea luptei împotriva impunității la nivel mondial, asigurând în același timp înțelegerea de către populație a contribuției UE.

d) Complementar eforturilor din arena globală, România consideră că **oportunitățile de dialog regional** sunt, de asemenea, căi importante pentru a încuraja respectarea DIU, prin prisma faptului că permit schimburi de informații utile și oferă soluții adecvate contextului.

La 13 octombrie 2006, CNDIU a organizat o **ședință extraordinară cu Comitetul Consultativ Național pentru Coordonarea Aplicării Dreptului Internațional Umanitar în Republica Moldova** în vederea facilitării unui dialog cu privire la activitatea și valoarea adăugată a acestor mecanisme interinstituționale, precum și referitor la mijloacele utile de diseminare a cunoștințelor despre DIU, în special în școli.

În marja *Conferinței internaționale de drept internațional umanitar "Martens Readings"*, coorganizată de CICR și Universitatea de Stat din St. Petersburg la Sankt Petersburg între 31 mai și 2 iunie 2017, reprezentantul român, membru al Comisiei naționale de DIU, a luat parte la o *reuniune informală a comisiilor/comitetelor de DIU*, alături de delegați din Ungaria, Republica Moldova, Belarus și Tadjikistan. Federația Rusă a participat ca observator.

CNDIU a urmărit să contribuie în continuare la stimularea cooperării regionale prin organizarea, împreună cu CICR, a unei **conferințe regionale pe tematica DIU pentru statele din Europa Centrală și de Sud-Est la București** în perioada 27-28 martie 2018. Ideea evenimentului s-a născut în cadrul unor discuții informale între delegații interesate, cu ocazia Reuniunii universale a comisiilor naționale și a organismelor similare de drept internațional umanitar organizate de Comitetul Internațional de Cruce Roșie la Geneva între 30 noiembrie și 2 decembrie 2016. Scopul conferinței regionale a fost să examineze problemele DIU de interes comun și să încurajeze cooperarea la nivel de experți.

Discuțiile s-au concentrat pe activitatea autorităților naționale cu atribuții în sfera DIU și, în special, pe rolul și rezultatele comisiilor naționale de DIU și ale organismelor similare de DIU, în vederea facilitării schimbului de informații, atât în ceea ce privește provocările, cât și cele mai bune practici, în sprijinul eficientizării activității acestora. Pregătirea unui plan de acțiune, elaborarea unui raport anual, publicarea acestui raport, stabilirea legăturilor cu actorii naționali relevanți și crearea unei pagini web dedicate comisiei naționale sunt câteva dintre bunele practici identificate la această întâlnire.

În timp ce discuțiile au evidențiat absența unui model standard pentru înființarea și funcționarea unor astfel de comisii, date fiind realitățile politice și instituționale specifice fiecărui stat, schimbul de opinii a confirmat rolul lor important în asigurarea respectării DIU la nivel național și, potențial, la scară mai largă. Prin urmare, s-a concluzionat că înființarea lor trebuie încurajată.

Participanții au fost de acord cu necesitatea dezvoltării dialogului regional privind DIU ca o modalitate de a spori impactul mecanismelor și proceselor naționale, respectiv au exprimat disponibilitatea de a contribui la stabilirea și menținerea unei rețele de puncte focale DIU în regiune cu scopul de a schimba informații, experiențe, bune practici și, eventual, chiar de a identifica mijloacele de a contribui în mod colectiv la consolidarea respectării DIU la scară mai largă.

e) Potrivit Strategiei din 2014 a Rețelei UE de combatere a impunității pentru infracțiunile de genocid, crimele împotriva umanității și crimele de război în Uniunea Europeană și statele sale membre și luând în considerare cerința impusă Parchetului militar de pe lângă Curtea de Apel cu competențe în investigarea unei grupi comune de a aduna o echipă multidisciplinară în acest scop, Guvernul României a decis să investească în **formarea experților naționali pentru sprijini o cercetare multidisciplinară a mormintelor comune**, cu scopul de a preveni astfel de atrocități.

În perioada 27-28 septembrie 2018, Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Public din România, împreună cu Institutul Auschwitz pentru Pace și Reconciliere, au lansat **Rețeaua Națională de Experți în Prevenirea Genocidului și Cercetarea Multidisciplinară a Mormintelor în Masă**. Acest proiect vizează reunirea și îmbunătățirea cunoștințelor experților români implicați în investigații penale, activități de poliție și criminalistică, criminologie, patologie, antropologie și istorie. În plus, această inițiativă a fost menită să contribuie la eforturile internaționale în domeniul investigării și urmăririi penale a celor mai grave infracțiuni în baza dreptului internațional, prin crearea posibilității de a acorda expertiza națională, după caz.

În perioada 2017-2019, Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Public au organizat o serie de seminarii naționale și regionale pe tema genocidului și a atrocităților în masă

care au contribuit la stimularea cooperării interinstituționale, la consolidarea expertizei relevante și la conștientizarea importanței DIU.

8. Societatea Română de Cruce Roșie

Crucea Roșie Română (CRR) a fost înființată la 4 iulie 1876 și funcționează continuu de atunci. Crucea Roșie Română este singura instituție de ajutor umanitar din țară care are atribuții clare ca organizație auxiliară autorităților publice, în special în domeniul prevenirii și intervenției în caz de dezastru.

În cadrul Mișcării Internaționale a Crucii Roșii și Semilunii Roșii, Crucea Roșie Română a fost recunoscută de Comitetul Internațional al Crucii Roșii în anul înființării sale. De asemenea, a acționat ca punct național afiliat Federației Internaționale a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie din 1919.

În 1995, Societatea Națională a Crucii Roșii a fost recunoscută prin lege³ ca o entitate juridică neguvernamentală, apolitică, autonomă, fără domeniu patrimonial, auxiliară autorităților publice, care își desfășoară activitatea umanitară pe întreg teritoriul României.

Crucea Roșie Română (CRR) oferă asistență de urgență, ajutor în caz de dezastre și educație în interiorul României, printr-o rețea națională de 47 de sucursale și peste 10.000 de voluntari activi, care își dedică timpul sprijinirii persoanelor aflate în dificultate.

În același timp, promovarea DIU în cadrul publicului larg, în special al tinerilor, rămâne în centrul activității acestei instituții. În consecință, una dintre prioritățile Crucii Roșii Române este consolidarea rolului său ca furnizor important de educație în domeniul DIU.

Crucea Roșie Română are o bogată istorie de colaborare cu autoritățile publice române în furnizarea de servicii sociale, de sănătate și educaționale, conform mandatului CRR. În virtutea legii sale de funcționare, aceasta poate încheia protocoale de cooperare și elabora programe de acțiune împreună cu alte entități, instituții sau ministere competente. Societatea Națională poate fi, de asemenea, invitată în calitate de observator la reuniunile CNDIU, unde sunt discutate subiecte de interes comun.

³ Legea nr. 139/1995 a Societății Naționale a Crucii Roșii din România, cu modificările și completările ulterioare.

III. ACTIVITĂȚI DE DISEMINARE, INSTRUIRE ȘI CREȘTERE A GRADULUI DE CONȘTIENȚIZARE

1. Personalul Ministerului Apărării Naționale

Ministerul Apărării Naționale, prin structurile sale specializate, acordă o atenție specială diseminării regulilor dreptului internațional umanitar în cadrul forțelor armate, în conformitate cu obiectivul specific stabilit în Strategie.

Acest obiectiv este atins prin:

- a)** integrarea normelor DIU în doctrina militară, programe de instruire și educație;
- b)** emiterea de ordine sau instrucțiuni pentru forțele armate în conformitate cu obligațiile României în domeniul DIU;

Prin urmare, consolidarea cunoștințelor despre DIU face parte din formarea profesională continuă a Forțelor Armate Române, din curricula instituțiilor de învățământ militar, precum și din planificarea și desfășurarea operațiunilor militare interne sau internaționale.

În acest scop, Ministerul Apărării Naționale a luat următoarele măsuri concrete:

- *crearea unui cadru organizațional pentru desfășurarea activității de integrare a normelor dreptului internațional umanitar în procesul de instruire a forțelor armate* compus din:

- Centrul de Drept Internațional Umanitar (înființat în 1993) din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” – instituție de învățământ superior și cercetare științifică pentru personalul forțelor armate;
- structuri juridice cu competențe în domeniul dreptului internațional umanitar înființate în cadrul Statului Major General (Statul Major al Apărării);
- consilieri juridici / instructori în domeniul DIU numiți în cadrul armatei, în conformitate cu articolul 82 din Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949;

- *organizarea de cursuri de instruire și educație relevante de către Centrul de Drept Internațional Umanitar și de Universitatea Națională de Apărare „Carol I”:*

- un curs postuniversitar anual de drept internațional umanitar și reguli de angajament (un curs de carieră pentru promovarea la gradul de colonel), organizat începând din 2014;

- menținerea practicii introducerii DIU ca disciplină obligatorie sau opțională în programele de studii universitare de licență, masterale și postuniversitare ale Universității Naționale de Apărare „Carol I”;
 - un curs anual pentru instructori în domeniul dreptului internațional umanitar (de tipul „formarea formatorilor”) care se adresează personalului din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională;
 - un curs de specializare online privind dreptul conflictelor armate, organizat de Departamentul de Învățare Avansată la Distanță al Universității Naționale de Apărare „Carol I” (acest curs se desfășoară în limba engleză și este deschis atât personalului din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională, cât și persoanelor interesate din societatea civilă);
- *stimularea participării la cursuri de formare relevante în străinătate, în special la Institutul Internațional de Drept Umanitar din Sanremo și Institutul Regal Superior de Apărare din Bruxelles;*
 - *introducerea unui curs de drept internațional umanitar în programele de învățământ ale instituțiilor militare, în conformitate cu articolul 83 din Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949;*
 - *introducerea subiectelor de drept umanitar în diferite programe de instruire ale unităților militare;*
 - *crearea de sesiuni de instruire cu exerciții și aplicații de scenarii care necesită înțelegerea normelor dreptului umanitar;*
 - *introducerea DIU în programele de instruire pentru personalul militar care participă la misiuni militare sau operațiuni în străinătate;*
 - *elaborarea și diseminarea manualelor de drept internațional umanitar pentru instruirea personalului militar, precum și traducerea și editarea lucrărilor specializate ale CICR⁴;*
 - *cooperarea cu instituțiile guvernamentale și organizațiile neguvernamentale în domeniul promovării și aplicării dreptului internațional umanitar.*

⁴ Următoarele documente specifice au fost elaborate sub egida Centrului pentru Drept Internațional Umanitar:

***DIU - 1, *Manual pentru instruirea personalului militar în dreptul internațional umanitar* (individual, grup, pluton, asemănător companiei);

***DIU - 2, *Manual de instruire a personalului armatei române privind statutul persoanelor capturate;*

***DIU - 3, *Manual pentru instruirea personalului armatei în domeniul dreptului internațional umanitar* (ofițeri, subofițeri și subofițeri);

****Cod de conduită pentru combatanți;*

****Manual privind legea războiului pentru forțele armate, Frederic de Mulinen;*

****Reguli esențiale ale legii războiului – rezumat pentru comandanți, reguli de conduită în luptă (pentru programe de antrenament) – Rezumat al Manualului privind legea războiului pentru forțele armate, de F. de Mulinen.*

2. Personalul însărcinat cu aplicarea legii și personalul judiciar

Dreptul internațional umanitar a fost inclus în planul de învățământ și în programele de instruire ale instituțiilor de învățământ aparținând Ministerului Afacerilor Interne, precum Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București, Școala de Agenți de Poliție „Vasile Lascar” din Câmpina și Școala pentru agenți de poliție „Septimiu Mureșan” din Cluj-Napoca.

În același timp, personalul **Ministerului Afacerilor Interne** care participă la operațiunile / misiunile de menținere a păcii, militare sau civile, sub umbrela ONU, NATO, UE și OSCE a primit pregătire specializată în domeniul DIU. Mai mult, pregătirea personalului Inspectoratului General pentru Imigrări include informații despre DIU.

Între 2017 și 2018, **Institutul Național al Magistraturii** a organizat, în cooperare cu Biroul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), o serie de activități de instruire în materie de migrație și azil, deschise participării judecătorilor desemnați să soluționeze cauze în materie de migrație și azil. Programa de instruire a inclus noțiuni utile din domeniul DIU.

Ca parte a activităților de instruire și diseminare a experienței profesionale în domeniul DIU, **procurorii militari** au participat la o serie de evenimente naționale și internaționale, în cadrul cărora au abordat subiecte specifice DIU și au prezentat aspecte ale anchetării atrocităților comise de militari în timpul celui de-al Doilea Război Mondial pe teritoriul României, analizând în același timp mijloacele de prevenire a acestor infracțiuni prin asigurarea respectării dreptului internațional umanitar.

3. Predarea dreptului internațional umanitar în școli

Autoritățile române împărtășesc opinia că predarea DIU cât mai devreme în procesul de educație are potențialul de a insufla respectul pentru pace, toleranță, multiculturalism și de a forma conștiința civică necesară pentru o societate sănătoasă.

La 9 decembrie 2010, Ministerul Educației și Cercetării (MEC), Societatea Națională a Crucii Roșii și Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR) au încheiat un protocol de cooperare cu scopul de a lansa programul CICR „Explorarea dreptului umanitar” în școlile din România. Acest program este menit să familiarizeze tinerii cu elementele de bază ale DIU și problemele umanitare la nivel internațional, atât în timp de pace, cât și în perioade de conflict armat. În acest context, manualul CICR „Explorarea dreptului umanitar” (module educaționale pentru tineri) a fost adaptat și utilizat ca material de învățare în diferite activități educaționale, în cadrul sistemului de învățământ preuniversitar românesc, în rândul elevilor cu vârste cuprinse între 13 și 18 ani.

În ceea ce privește *integrarea noțiunilor DIU în programa școlară*, au fost aplicate următoarele modalități:

- includerea informațiilor relevante în manualele altor discipline socio-umaniste, cum ar fi sociologia, filozofia, științele sociale;
- includerea elementelor din manualul CICR „Explorarea dreptului umanitar” în programa cursului opțional existent „Drepturile omului”;
- elaborarea și aprobarea programei pentru cursul opțional „Drept internațional umanitar” ca parte a ofertei naționale de cursuri opționale pentru liceu, cu durata de un an școlar (MEC a recomandat liceelor includerea acestui curs opțional în oferta lor educațională la decizia școlii, începând cu anul școlar 2011-2012);
- utilizarea informațiilor din manualul CICR „Explorarea dreptului umanitar” în activitățile școlare extracurriculare, cu un număr minim de 10 ore.

În ceea ce privește *formarea cadrelor didactice*, au fost luate următoarele măsuri:

- organizarea de sesiuni de instruire pentru profesorii care au pregătit anterior alți profesori de științe socio-umaniste și de istorie; la această activitate au participat și profesori de istorie interesați de abordarea problemelor legate de dreptul internațional umanitar;
- organizarea a două sesiuni de instruire pentru inspectorii școlari pentru științele socio-umaniste;
- organizarea a trei sesiuni de instruire pentru profesorii interesați.

Toate sesiunile de instruire au beneficiat de formatori naționali și internaționali.

La 20 iulie 2017, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Consiliul Superior al Magistraturii și Înalta Curte de Casație și Justiție au încheiat un protocol de cooperare cu scopul promovării educației juridice în sistemul educațional preuniversitar. Informațiile juridice furnizate profesorilor și studenților acopereau Constituția României, drepturile și libertățile fundamentale, îndatoririle cetățenești, precum și aspecte generale din domeniul relațiilor internaționale. Acest program este încă în faza de dezvoltare.

În 2018, CNDIU a discutat situația cursurilor de DIU din curricula universitară și a recomandat, prin intermediul Ministerului Educației și Cercetării și cu respectarea principiului autonomiei universitare, menținerea și dezvoltarea în continuare a predării DIU în universități, ținând cont de actualitatea problematicii și nevoia de specialiști naționali în domeniu.

4. Alte activități relevante

Sărbătorirea Zilei dreptului internațional umanitar în România (14 mai) este folosită ca o oportunitate de a crește gradul de conștientizare cu privire la importanța DIU. Pentru a marca această aniversare sunt organizate anual o serie de evenimente de către autoritățile competente și Crucea Roșie Română.

Unul dintre evenimentele menționate mai sus este *tradiționala masă rotundă intitulată „Importanța dreptului umanitar internațional în actualul mediu de securitate internațională”*, care este organizată anual, începând cu 2015, de Centrul de Drept Internațional Umanitar. Acest eveniment se desfășoară cu sprijinul unor experți și reprezentanți ai comunității academice.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I” a acționat pentru a include tematica DIU pe agenda evenimentelor științifice. Astfel, în cadrul Conferinței științifice internaționale „Strategii pentru secolul 21” din 9-10 aprilie 2020, Facultatea de Securitate și Apărare, în colaborare cu Centrul de Drept Internațional Umanitar, a introdus pentru prima dată o secțiune dedicată dreptului internațional umanitar. Scopul acestui demers a fost de a aduce în actualitate problemele curente din domeniul DIU.

La nivelul societății civile, diseminarea dreptului internațional umanitar se realizează prin includerea unor cursuri specifice în programele de studii academice. Totodată, textele Convențiilor de la Geneva și ale Protocoloalelor adiționale la acestea au fost publicate atât în limba engleză, cât și în limba română și au fost larg răspândite în societate.

Ca mijloc de a atrage interesul studenților universitari pentru acest subiect, Centrul pentru Studiul Dreptului Umanitar al Universității „Nicolae Titulescu” din București, în parteneriat cu Centrul de Drept Internațional Umanitar al Universității Naționale de Apărare „Carol I”, Biroul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), Societatea Națională a Crucii Roșii, Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar, Cabinetul de Avocatură „Cunescu, Balaciu și Asociații” și Asociația Sima încearcă să organizeze anual competiția academică națională de drept internațional umanitar și dreptul refugiaților „Nicolae Titulescu”. Acest eveniment este deschis tuturor universităților interesate, care pot desemna o echipă participantă compusă din trei studenți și un profesor-coordonator pentru a-și demonstra cunoștințele juridice, abilitățile de comunicare în public și dezbateri în fața unui juriu de specialiști. Competiția are un format interactiv, bazat pe studii de caz și simulări, oferind o metodă inovatoare de formare în cele două arii de expertiză, respectiv dreptul internațional umanitar și dreptul refugiaților. În același timp, competiția, cu o durată de trei zile, vizează stimularea

cooperării dintre universități, organizații neguvernamentale și societatea civilă, precum și sprijinirea formării viitorilor practicanți și specialiști în aceste două domenii.

După cum s-a menționat mai sus, Societatea Națională de Cruce Roșie (SNCR) este implicată în activitățile de diseminare și sensibilizare cu privire la normele DIU. SNCR organizează cursuri regulate pentru studenții interesați de la Universitatea Națională de Apărare „Carol I” și își formează propria rețea de voluntari. În vara anului 2019, Crucea Roșie Română a organizat, pentru voluntarii săi (capabili să acționeze ca viitori formatori în propriile comunități), o tabără de instruire în domeniul DIU și al dreptului refugiaților, cu sprijinul Delegației regionale de la Belgrad a Comitetului Internațional al Crucii Roșii și al Serviciului Iezuit pentru Refugiați-România.

La 17 decembrie 2019, Societatea Națională a Crucii Roșii, în parteneriat cu Ambasada Confederației Elvețiene la București, a lansat două cărți de referință ale Mișcării Internaționale a Crucii Roșii și Semilunii Roșii traduse și publicate în limba română, și anume: „Amintiri de la Solferino” (o adaptare după cartea lui Henry Dunant) și „Povestea unei idei” (o carte de desene animate realizată de celebrul artist francez Jean Giraud, cunoscut în întreaga lume sub pseudonimul Moebius și inspirată din „Amintiri de la Solferino”). Aceste cărți sunt menite să ajute publicul larg, în special populația tânără, într-o manieră ușor accesibilă, să se familiarizeze cu istoria DIU și să înțeleagă importanța acestor norme în reglementarea desfășurării ostilităților și limitarea efectelor conflictelor armate asupra populației civile.

IV. JURISDICȚIA NAȚIONALĂ ASUPRA ÎNCĂLCĂRILOR DE DREPT INTERNAȚIONAL UMANITAR ȘI DREPT INTERNAȚIONAL PENAL

1. Baza juridică pentru urmărirea penală și sancționarea încălcărilor dreptului internațional umanitar

Conform dreptului internațional, atât statele, cât și persoanele fizice pot fi trase la răspundere în diferite moduri pentru încălcările DIU.

Răspunderea statului presupune *inter alia* punerea în aplicare a obligațiilor de anchetare și urmărire penală a celor care au comis violări grave ale Convențiilor de la Geneva, precum și a tuturor celor care au încălcat în mod serios DIU. În plus, toate statele părți la Convențiile de la Geneva trebuie să coopereze pentru anchetarea și urmărirea penală a celor care comit astfel de încălcări.

Prin Decretul nr. 183/1954, România a ratificat toate cele patru Convenții pentru protecția victimelor de război, adoptate la Geneva, la 12 august 1949. Rezervele la Convențiile de la Geneva introduse în decretul sus-menționat au fost retrase prin Legea nr. 277/2002. Totodată, prin Decretul nr. 224/1990, România a ratificat Protocoalele adiționale I și II din 1977 la Convențiile de la Geneva.

De asemenea, prin Legea nr. 111/2002, România a ratificat Statutul Curții Penale Internaționale (CPI), adoptat la Roma, la 17 iulie 1998. În temeiul Statutului, încălcările grave ale DIU și încălcările grave ale Convențiilor de la Geneva sunt clasificate drept crime de război, iar autorii acestora trebuie să fie trași la răspundere. În baza art. 87 alin. (1) lit. a) din Statut, Ministerul Justiției a fost notificată ca autoritatea centrală română desemnată să primească cererile Curții Penale Internaționale, să le trimită neîntârziat spre soluționare organelor judiciare române competente și să comunice Curții documentele solicitate.

Legea penală națională care permite României să efectueze urmărirea penală a încălcărilor grave ale dreptului internațional umanitar este Codul penal (Legea nr. 286/2009)⁵, cu modificările și completările ulterioare.

⁵ Publicat în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009, în vigoare de la 1 februarie 2014, conform art. 246 din Legea nr. 187/2012 pentru aplicarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 757 din 12 noiembrie 2012, cu modificările și completările ulterioare.

2. Baza legală pentru urmărirea penală și sancționarea crimelor de război, crimelor împotriva umanității și genocidului

Titlul XII (art. 438-444) din Codul penal incriminează infracțiunea de genocid, crimele împotriva umanității și crimele de război (crimele de război împotriva persoanelor, crimele de război împotriva proprietății și alte drepturi, crimele de război împotriva operațiunilor umanitare și a însemnelor, utilizarea metodelor interzise în operațiunile de luptă, utilizarea mijloacelor interzise în operațiunile de luptă). Acestea din urmă sunt incriminate atât în contextul unui conflict armat internațional, cât și al unuia fără caracter internațional. Tentativa de a comite aceste infracțiuni este, de asemenea, pedepsită (art. 445). O descriere detaliată a dispozițiilor menționate mai sus este prezentată în **anexa nr. II**.

Conform art. 153 alin. (2) lit. a) din Codul penal, prescripția nu înlătură răspunderea penală în cazul infracțiunilor de genocid, crimelor împotriva umanității și crimelor de război, indiferent de data la care au fost săvârșite.

Încălcărilor DIU sunt supuse principiului universalității legii penale. Astfel, conform art. 11 din Codul penal, legea penală română se aplică și altor infracțiuni decât cele prevăzute la art. 10⁶ (care prevede principiul realității legii penale), săvârșite în afara teritoriului României de către un cetățean străin sau un apatrid care se află de bunăvoie pe teritoriul României, în următoarele cazuri:

- a) a fost săvârșită o infracțiune pe care statul român și-a asumat obligația să o reprime în temeiul unui tratat internațional, indiferent dacă este prevăzută sau nu de legea penală a statului pe teritoriul căruia a fost comisă;
- b) a fost solicitată extrădarea sau predarea infractorului și aceasta a fost refuzată.

3. Instituții existente pentru urmărirea penală a încălcărilor dreptului internațional umanitar

Pentru infracțiunile de drept internațional umanitar, este obligatoriu ca urmărirea penală să fie realizată de un procuror, conform art. 56 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură penală (CPP)⁷, cu modificările și completările ulterioare. Parchetul de pe lângă Curtea de Apel are competența de a efectua ancheta penală în cazurile de genocid, crime împotriva umanității și crime de război. Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel București desfășoară cercetarea penală pentru încălcări ale DIU comise de membrii

⁶ Infracțiuni comise în afara teritoriului României de către un cetățean străin sau un apatrid împotriva statului român, a unui cetățean român sau a unei persoane juridice române.

⁷ Publicat în Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010, în vigoare de la 1 februarie 2014, conform art. 103 din Legea nr. 255 din 19 iulie 2013 pentru aplicarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții privind procedura penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 515 din 14 august 2013, cu modificările și completările ulterioare.

Forțelor Armate.

În ceea ce privește competențele instanțelor judecătorești, în conformitate cu art. 38 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, curtea de apel examinează în primă instanță infracțiunile prevăzute de Codul penal în temeiul art. 438 - 445. Mai mult, potrivit art. 39 alin. (1) lit. a) din CPP, curtea militară de apel are competența de a examina în primă instanță infracțiunile prevăzute de Codul penal în temeiul art. 438 - 445, comise de membrii Forțelor Armate.

Parchetele au inițiat o serie de investigații cu privire la presupuse crime de genocid, crime împotriva umanității și crime de război, care sunt descrise în **anexa nr. III**.

4. Extrădarea către alte state sau predarea către Curtea Penală Internațională a persoanelor acuzate de crime de război, crime împotriva umanității sau genocid

Ca principiu, legea internă permite extrădarea persoanelor acuzate de crime de război, crime împotriva umanității sau genocid către un alt stat, precum și predarea acestor persoane unei instanțe penale internaționale. Cu toate acestea, nu există nicio practică de punere în aplicare a acestor dispoziții până în prezent.

Astfel, potrivit art. 19 din Constituție:

- cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România;
- prin derogare de la prevederile alineatului (1) , cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate;
- cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate;
- expulzarea sau extrădarea se hotărăște de justiție.

De asemenea, conform art. 14 din Codul penal:

- extrădarea poate fi acordată sau solicitată în temeiul unui tratat internațional la care România este parte ori pe bază de reciprocitate, în condițiile legii;
- predarea sau extrădarea unei persoane în relația cu statele membre ale Uniunii Europene se acordă sau se solicită în condițiile legii;
- predarea unei persoane către un tribunal penal internațional se acordă în condițiile legii.

V. REGIMURI DE PROTECȚIE

După cum s-a menționat mai sus, autoritățile naționale competente au pregătit un proiect de lege privind cooperarea cu CPI și au inițiat procedura formală de aprobare. În conformitate cu Statutul de la Roma, jurisdicția CPI este complementară jurisdicției penale naționale, respectiv Curtea își poate exercita competența în cazul în care statul nu dorește sau nu poate, în mod real, să efectueze investigațiile sau achetele penale.

1. Protecția școlilor și a unităților educaționale

Accesul continuu la educație în condiții de siguranță poate ajuta la protejarea copiilor și tinerilor de impactul conflictelor armate și poate contribui la construirea unor comunități mai puternice și mai rezistente.

Declarația „Școli sigure” din 2015 este un document interguvernamental fără forță juridică obligatorie care permite statelor să reitereze sprijinul pentru protecția și continuarea educației în timpul războiului. Declarația descrie consecințele imediate și pe termen lung ale atacurilor asupra educației și utilizării militare a școlilor și universităților pentru studenți, profesori și comunități care trăiesc în situații de conflict armat, subliniind importanța existenței mecanismelor cheie, instrumentelor și inițiativelor care contribuie la protejarea educației.

Prin andosarea declarației, statele se angajează să folosească „Liniile directoare pentru protejarea școlilor și universităților de utilizarea militară în timpul conflictelor armate”, care oferă îndrumări practice pentru a descuraja utilizarea militară a școlilor și universităților și pentru a atenua impactul acestei practici asupra siguranței și educației studenților. Aceste linii directoare, rezultatul mai multor ani de consultări cu guverne, forțe armate și organizații internaționale, nu creează noi obligații juridice internaționale, ci se bazează pe practica existentă pentru a asigura o mai bună protecție a caracterului civil al facilităților educaționale.

Prin andosarea acestui document la 24 mai 2017, România a reconfirmat importanța acordată continuării educației în situații de urgență și integrării obligațiilor DIU pe care se bazează declarația și liniile directoare aferente în politicile interne relevante, doctrinele și manualele militare. Mai mult, România a devenit parte a grupului de state condus de Argentina și Norvegia, care lucrează pentru a promova andosarea declarației la nivel global și pentru a încuraja guvernele să își pună în practică angajamentele. Mai mult de jumătate dintre membrii Organizației Națiunilor Unite s-au alăturat deja Declarației „Școli Sigure”, ceea ce reprezintă o etapă importantă în mișcarea globală dedicată protejării educației la toate nivelurile în timpul conflictelor armate.

2. Protecția mediului

Dreptul fiecărei persoane la un mediu sănătos este recunoscut în art. 35 din Constituția României, în timp ce exercitarea acestui drept este reglementată de legislația națională relevantă. Totodată, în calitate de stat membru al UE, România transpune și pune în aplicare legea și politicile de mediu ale Uniunii Europene.

Plecând de la premisa că un mediu sănătos contribuie decisiv la asigurarea sănătății umane și a calității vieții, cerințele de mediu trebuie integrate în toate celelalte politici sectoriale.

Conflictele armate pot provoca daune grave și de lungă durată mediului. Obligațiile privind protecția mediului în contextul conflictelor armate sunt stabilite în convențiile și protocoalele din domeniul DIU la care România este parte⁸.

În timp ce legislația internă nu conține dispoziții suplimentare cu referire explicită la situația protecției mediului în timpul conflictelor armate, mai multe acte normative în domeniul protecției mediului, inclusiv legislația specifică privind daunele aduse mediului⁹, pot fi aplicate într-o gamă largă de situații excepționale cu impact asupra sănătății populației¹⁰.

În plus, acordurile privind statutul forțelor la care România este parte includ prevederi referitoare la protecția mediului¹¹.

⁸ Art. 35 (3) și art. 55 (1 și 2) - Protocol aditional (Protocolul I) la Convențiile de la Geneva din 1949 referitoare la protecția victimelor conflictelor armate internaționale, 8 iunie 1977;

Art. 23 din Convenția (IV) privind legile și obiceiurile de război pe uscat și anexa sa: Regulamente privind legile și obiceiurile de război pe uscat, Haga, 18 octombrie 1907;

Art. 147 din Convenția de la Geneva din 1949 (IV) privind protecția persoanelor civile în timp de război;

Convenția privind interzicerea sau restricționarea utilizării anumitor arme convenționale care pot fi considerate ca fiind excesiv dăunătoare sau care au efecte nediscriminatorii, Geneva, 10 octombrie 1980;

Art. I și II din Convenția privind interzicerea utilizării militare sau a oricărei alte utilizări ostile a tehnicilor de modificare a mediului/ ENMOD (Geneva, 18 mai 1977).

⁹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și remedierea daunelor aduse mediului, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 101/2011 pentru prevenirea și sancționarea anumitor fapte privind degradarea mediului.

¹⁰ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare; Legea apei nr. 107/1996, actualizată; Codul forestier, actualizat; Legea nr. 59/2016 privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase; Legea nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor; Legea nr. 360/2003 privind regimul substanțelor și preparatelor chimice periculoase;

¹¹ Spre exemplu, art. VIII (2) din Acordul între România și SUA privind amplasarea sistemului de apărare împotriva rachetelor balistice ale Statelor Unite în România (Washington, 2011) stabilește următoarele: „Părțile vor avea o abordare preventivă cu privire la protecția mediului. În acest scop, toate problemele care ar putea apărea vor fi tratate cu celeritate în vederea prevenirii oricărui prejudiciu durabil adus mediului sau periclitării siguranței și sănătății umane. Statele Unite vor furniza României informații privind impactul spectrului electromagnetic asupra siguranței persoanelor”.

3. Protecția bunurilor culturale

Proprietatea culturală (monumente istorice, situri arheologice și patrimoniu mobil) este protejată de legislația națională¹².

În același timp, România este parte la Convenția de la Haga din 1954 pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat și la cele două Protocoale din 1954 și 1999, care reglementează protecția bunurilor culturale atât în timp de pace, cât și în timp de război. După cum s-a menționat mai sus, CNDIU a preluat și rolul organismului consultativ național cu competențe în domeniul protecției bunurilor culturale în caz de conflict armat, așa cum prevede Convenția de la Haga din 1954.

În consecință, România a adoptat o serie de măsuri pregătitoare pentru a proteja bunurile culturale în caz de conflict armat, printre care:

- elaborarea inventarului bunurilor culturale;
- planificarea măsurilor de urgență pentru protecția bunurilor culturale în caz de incendiu sau distrugere a structurilor, care acoperă situații precum calamități naturale sau conflicte armate.

Totodată, prin Hotărârea nr. 1222/2005, Guvernul a stabilit o *procedură centralizată pentru efectuarea și organizarea evacuării, inclusiv a bunurilor culturale și patrimoniale, în caz de conflict armat iminent*. În sprijinul punerii în aplicare a acestei hotărâri, autoritățile au elaborat Metodologia pentru organizarea și desfășurarea activităților de evacuare a persoanelor, bunurilor, documentelor și materialelor care conțin informații clasificate în situații de conflict armat. Conform metodologiei, principalele acțiuni de evacuare întreprinse în contextul operațiunilor militare sunt stabilite prin planuri pregătite în timp de pace, iar coordonarea acestor măsuri la nivel central este asigurată de Centrul Național pentru Managementul și Coordonarea unei Evacuări în caz de Conflict Armat, condus de un secretar de stat din Ministerul Afacerilor Interne, sub îndrumarea ministrului afacerilor interne și compus din reprezentanți ai instituțiilor cu responsabilități în domeniu.

Totodată, unul dintre *obiectivele specifice ale Strategiei naționale privind aplicarea dreptului internațional umanitar* se referă la adoptarea de măsuri pentru protejarea bunurilor culturale în caz de conflict armat, precum:

- elaborarea și adoptarea anumitor acte normative în aplicarea prevederilor tratatelor internaționale relevante;
- instruirea personalului calificat pentru a asigura aplicarea tratatelor privind bunurile culturale¹³;

¹² Legea nr. 422/2001 privind protecția monumentelor istorice; Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea anumitor situri arheologice drept zone de interes național; Legea nr. 182/2000 privind protecția patrimoniului național mobil.

¹³ Programa Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București conține studii tematice precum „Protecția bunurilor culturale în timpul conflictelor armate în baza DIU”; în mod similar, instrucțiunile

- implicarea autorităților locale în administrarea măsurilor privind protecția bunurilor culturale;
- efectuarea unui inventar al bunurilor culturale pentru a fi etichetat cu simbolul de protecție corespunzător.

Conform legislației în vigoare, *principalele instituții responsabile cu protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat* sunt Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Apărării Naționale.

Aceste instituții trebuie să asigure, printr-un program de acțiuni coordonate, protecția și integritatea *bunurilor culturale mobile clasificate*, aflate în instituții specializate și nespecializate, unități de cult, precum și în colecții private, împotriva riscurilor generate de dezastre naturale, violențe publice sau conflicte armate. În același timp, Ministerul Culturii este responsabil de adoptarea măsurilor speciale de protecție pentru monumentele istorice în caz de conflict armat.

La fel, Ministerul Culturii, în colaborare cu Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și alte autorități ale administrației publice cu responsabilități în domeniu, stabilește măsuri speciale pentru protejarea patrimoniului muzeal în caz de conflict armat, tulburări civile și dezastre naturale.

Patrimoniul imaterial este, de asemenea, protejat de lege¹⁴, având în vedere importanța acestuia în păstrarea identității culturale. Ca stat parte, din 2006, la Convenția UNESCO privind salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, România a făcut progrese în îmbunătățirea punerii în aplicare a dispozițiilor sale, în primul rând în legătură cu problemele legate de participarea comunității, pregătirea activităților de conservare, inventarierea integrală, clarificarea rolurilor diferiților actori implicați și coordonarea acestora. Inventarul și registrul național sunt două instrumente complementare de identificare a patrimoniului cultural imaterial, care au fost elaborate de experți în domeniul etnologiei și cercetării folclorului, în strânsă cooperare cu reprezentanții Ministerului Culturii, precum și ai comunităților în cauză.

Marcarea bunurilor culturale este o măsură pregătitoare luată pe timp de pace pentru a proteja bunurile culturale împotriva efectelor previzibile ale unui conflict armat. În conformitate cu articolul 6 din Convenția de la Haga din 1954 privind protecția și conservarea patrimoniului cultural, bunurile culturale pot purta o emblemă distinctivă pentru a facilita identificarea acestora. Această operațiune s-a dovedit a fi eficientă în practică.

personalului aparținând Jandarmeriei Române includ un subiect intitulat „Implementarea normelor Convenției de la Haga din 1954 pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat și ale celor două protocoale ale acesteia din 1954 și 1999”.

¹⁴ Legea nr. 26/2008 privind salvagardarea patrimoniului cultural imaterial.

În prezent, în România, în absența unor prevederi explicite, marcarea cu un simbol de protecție nu constituie o obligație legală pentru proprietarii / administratorii bunurilor culturale.

În consecință, Ministerul Culturii a propus un proiect de lege de modificare a Legii nr. 422/2001 privind protecția monumentelor istorice, care prevede, printre altele, obligația de a marca monumentele istorice și siturile arheologice cu o emblemă distinctivă, în conformitate cu convențiile internaționale relevante, și anume simbolul internațional al „Scutului Albastru” utilizat încă din 1954 pentru a proteja patrimoniul cultural mondial de amenințarea distrugerii în caz de conflict armat.

De asemenea, România a adoptat legislație penală specifică pentru domeniul protecției bunurilor culturale. Astfel, art. 443 alin. (1) lit. h) din Codul penal incriminează, în categoria crimelor de război, utilizarea bunurilor culturale protejate ca atare de dreptul internațional umanitar, în special monumentele istorice, clădirile dedicate cultului religios, educației, artei sau științei, pentru a lansa un atac asupra părții inamice prin mijloace militare.

VI. MIJLOACE ȘI METODE DE LUPTĂ

1. Arme interzise de lege

Având în vedere obiectivul său de a limita suferința cauzată de conflictele armate, dreptul internațional umanitar reglementează atât comportamentul combatanților, cât și alegerea mijloacelor și metodelor de război, inclusiv a armelor.

Astfel, DIU conține principiile și regulile de bază care guvernează alegerea armelor, respectiv interzice și restricționează utilizarea anumitor arme care cauzează suferințe inutile, efecte nediscriminatorii sau disproporționate.

România este parte la majoritatea tratatelor internaționale din acest domeniu, inclusiv următoarele:

- *Convenția privind interzicerea dezvoltării, producției și stocării armelor bacteriologice (biologice) și cu toxine și distrugerea acestora (BWC)*, deschisă pentru semnare la Londra, Moscova și Washington, la 10 aprilie 1972, și ratificată prin Decretul nr. 253 / 1979;

BWC este primul tratat multilateral de dezarmare care interzice dezvoltarea, producția, achiziționarea, transferul, stocarea și utilizarea unei categorii întregi de arme de distrugere în masă. Utilizarea potențialilor agenți biologici este interzisă, cu excepția cazului în care este justificată pentru activități de protecție sau prevenție, precum și pentru alte scopuri pașnice.

- *Convenția privind interdicțiile sau restricțiile utilizării anumitor arme convenționale care pot fi considerate a fi excesiv de vătămătoare sau care au efecte nediscriminatorii (CCW)*, cu Protocoalele I (fragmente nedetectabile), II (mine terestre, capcane și alte dispozitive) și III (arme incendiare), adoptate la Geneva, la 10 octombrie 1980, și ratificate prin Legea nr. 40/1995, precum și Protocolul IV (lasere orbitoare), adoptat la Viena la 13 octombrie 1995 și ratificat prin Legea 287/2003 și Protocolul V (resturi explozive de război), adoptat la Geneva, la 28 noiembrie 2003, și ratificat de Legea nr. 307 / 2007;

Sistemul CCW își propune să protejeze forțele armate de răni inumane și să prevină rănirea sau uciderea accidentală a unor necombatanți cu anumite tipuri de arme care provoacă efecte traumatice excesive.

- *Convenția privind interzicerea dezvoltării, producției, stocării și utilizării armelor chimice și distrugerea acestora*, semnată la Paris, la 13 ianuarie 1993, și ratificată prin Legea nr. 125/1994;

Convenția își propune să elimine o întreagă categorie de arme de distrugere în masă prin interzicerea dezvoltării, producției, achiziționării, stocării, reținerii, transferului sau utilizării armelor chimice. Statele părți trebuie să întreprindă măsurile necesare pentru a aplica această interdicție în ceea ce privește persoanele (fizice sau juridice) aflate sub jurisdicția lor.

- *Convenția privind interzicerea utilizării, stocării, producției și transferului de mine antipersonal și distrugerea acestora*, adoptată la Oslo, la 18 septembrie 1997, și ratificată prin Legea nr. 204/2000.

Convenția urmărește atât să pună capăt suferinței existente, cât și să prevină suferința viitoare cauzată de acest tip de arme. Instrumentul juridic în cauză interzice utilizarea, depozitarea, producția și transferul de mine antipersonal. În plus, statele părți se angajează să distrugă atât minele antipersonal stocate, cât și pe cele amplasate, precum și să asiste victimele minelor terestre.

2. Comerțul cu arme

Prin Legea nr. 32/2014, România a ratificat Tratatul privind comerțul cu arme, adoptat la New York, la 2 aprilie 2013 – cel mai important instrument juridic elaborat sub egida Națiunilor Unite în domeniul comerțului internațional cu arme convenționale, muniții și părți componente ale acestora.

Tratatul impune statelor să refuze autorizarea exportului de arme dacă există un risc major ca acestea să poată fi utilizate pentru a comite sau a facilita o încălcare gravă a drepturilor omului sau a dreptului umanitar internațional.

În consecință, Guvernul României a instituit un regim de control al exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 158/1999.

Ministerul Afacerilor Externe, prin intermediul Departamentului pentru Controlul Exporturilor, este autoritatea națională în domeniul controlului exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare și produse cu dublă utilizare, fiind responsabil pentru punerea în aplicare a politicii guvernamentale în acest domeniu.

VII. PERSPECTIVE

DIU nu mai este doar problema specialiștilor militari și juridici; face parte din știrile principale ale zilei și definește peisajul umanitar.

DIU nu exclude războiul, ci stabilește limite în desfășurarea acestuia, reflectând astfel dilema reală a găsirii echilibrului între necesitatea militară și imperativul umanitar.

DIU poate fi un instrument puternic dacă este aplicat cu bună-credință, interpretat și dezvoltat continuu pentru a răspunde noilor provocări. DIU nu trebuie să fie utilizat abuziv ca instrument politic împotriva adversarilor, exacerbând situații deja tensionate.

România rămâne angajată să acționeze pentru a asigura respectarea DIU la toate nivelurile, încurajată de relevanța continuă a acestuia pentru protejarea civililor și păstrarea demnității umane în perioade de conflict armat.

Pe baza experienței sale naționale, România va pleda în continuare pentru înființarea de comitete naționale cu sarcina de a monitoriza și ajuta la îmbunătățirea implementării interne a DIU, precum și de a promova cunoștințele despre acest set de norme.

În acest spirit, România a decis să pregătească prezentul raport voluntar ca un alt mijloc de creștere a conștientizării cu privire la importanța DIU la nivelul sistemului național politico-administrativ și al opiniei publice.

De asemenea, România va continua să fie un susținător activ al mandatului și bunei funcționări a Curții Penale Internaționale, a cărei activitate reprezintă o contribuție esențială în lupta împotriva impunității pentru cele mai grave infracțiuni, și va promova constant instrumentele juridice internaționale existente și viitoare menite a consolida dreptul internațional umanitar.

ANEXE

Lista principalelor instrumente juridice din domeniul dreptului internațional umanitar la care România este parte

TITLU	Transpus în dreptul intern prin:
Convenția (II) cu privire la legile și obiceiurile de război pe uscat, Haga, 29 iulie 1899	
Declarația (IV.2) privind interzicerea folosirii proiectilelor cu singur obiect de răspândire a gazelor otrăvitoare asfixiante, Haga, 29 iulie 1899	Decretul Regal nr. 2150/1900 (Buletinul Oficial nr. 68 din 25 iunie/8 iulie 1900)
Declarația (IV.3) privind interzicerea utilizării gloanțelor care se lătesc sau se turtesc ușor în corpul uman, Haga, 29 iulie 1899	
Convenția (III) referitoare la începerea ostilităților, Haga, 18 octombrie 1907	Decretul Regal nr. 442/1912 (Monitorul Oficial nr. 272 din 11/24 martie 1912)
Convenția (IV) privind respectarea legilor și obiceiurilor războiului pe uscat, Haga, 18 octombrie 1907 (include Regulamentul privind respectarea legilor și obiceiurilor războiului pe uscat)	Decretul Regal nr. 442/1912 (Monitorul Oficial nr. 272 din 11/24 martie 1912)
Protocolul privind interzicerea utilizării gazului asfixiant, otrăvitor sau a altor tipuri de gaz și a mijloacelor bacteriologice de purtare a războiului, Geneva, 17 iunie 1925	Decretul Regal nr. 3050/1929 (Monitorul Oficial nr. 128 din 1 octombrie 1929)
Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid, New York, 9 decembrie 1948	Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 547/1969 (Buletin Oficial nr. 83 din 30 iulie 1969)
Convenția (I) privind îmbunătățirea sortii răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie, Geneva, 12 august 1949	
Convenția (II) pentru îmbunătățirea sortii răniților, bolnavilor și naufragiaților forțelor armate pe mare, Geneva, 12 august 1949	Decretul Marii Adunări Naționale nr. 183/1954 (Buletin Oficial nr. 25 din 21 mai 1954); Rezervele formulate de România cu ocazia ratificării au fost retrase - Legea nr. 277/2002 (Monitorul Oficial nr. 368 din 31 mai 2002)
Convenția (III) referitoare la tratamentul prizonierilor de război, Geneva, 12 august 1949	
Convenția (IV) privind protecția persoanelor civile în timp de război, Geneva, 12 august 1949	
Protocolul I adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949, privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale, Geneva, 10 iunie 1977	Decretul Consiliul Provizoriu de Uniune Națională nr. 224/1990 (Monitorul Oficial nr. 68-69 din 14 mai 1990)
Protocolul II adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949, privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale, Geneva, 10 iunie 1977	
Protocolul III adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949, privind adoptarea unui semn distinctiv adițional, Geneva, 6 decembrie 2005	Legea nr. 21/2015 (Monitorul Oficial nr. 174 din 13 martie 2015)

TITLU	Transpus în dreptul intern prin:
Convenția privind protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, Haga, 14 mai 1954	
Regulamentul privind punerea în aplicare a Convenției pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, 14 mai 1954	Decretul Marii Adunări Naționale nr. 605/1957 (Buletinul Oficial nr. 6 din 28 ianuarie 1958)
Primul Protocol la Convenția de la Haga din 1954 privind protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, 14 mai 1954	
Cel de-al doilea Protocol la Convenția de la Haga privind protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, Haga la 26 martie 1999	Legea nr. 285/2006 (Monitorul Oficial nr. 621 din 18 iulie 2006)
Convenția privind interzicerea perfecționării, fabricării și stocării de arme bacteriologice (biologice) și cu toxine și distrugerea acestora, Londra, Moscova și Washington, 10 aprilie 1972	Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 253/1979 (Buletinul Oficial nr. 57 din 7 iulie 1979)
Convenția privind interzicerea utilizării în scopuri militare sau oricare alte scopuri ostile a tehnicilor de modificare a mediului înconjurător, Geneva, 18 mai 1977	Decretul Consiliului de Stat al R.S.R. nr. 100/1983 (Buletinul Oficial nr. 23 din 1 aprilie 1983)
Convenția privind interzicerea sau limitarea folosirii anumitor categorii de arme clasice care ar putea fi considerate ca producând efecte traumatice excesive sau care ar lovi fără discriminare, Geneva, 10 octombrie 1980	
Protocolul (I) privind fragmentele nedetectabile, Geneva, 10 octombrie 1980, modificat la Geneva, la 21 decembrie 2001	Legea nr. 40/1995 (Monitorul Oficial nr. 103 din 29 mai 1995) și Legea nr. 287/2003 (Monitorul Oficial nr. 505 din 14 iulie 2003)
Protocolul (II) privind interzicerea sau limitarea folosirii minelor, armelor-capcană și a altor dispozitive, Geneva, 10 octombrie 1980, modificat la Geneva, la 3 mai 1996	
Protocolul (III) privind interzicerea sau limitarea folosirii armelor incendiare, Geneva, 10 octombrie 1980	
Protocolul (IV) privind armele laser care provoacă orbirea, Viena, 13 octombrie 1995, adițional la Convenția din 1980	Legea nr. 287/2003 (Monitorul Oficial nr. 505 din 14 iulie 2003)
Protocolul (V) privind resturile explozive de război, Geneva, 28 noiembrie 2003, adițional la Convenția din 1980	Legea nr. 307/2007 (Monitorul Oficial nr. 794 din 22 noiembrie 2007)
Protocol facultativ cu privire la implicarea copiilor în conflicte armate, la Convenția privind drepturile copilului, New York, 25 mai 2000	Legea nr. 567/2001 (Monitorul Oficial nr. 692 din 31 octombrie 2001)
Convenția privind interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor chimice și distrugerea acestora, Paris, 13 ianuarie 1993	Legea nr. 125/1994 (Monitorul Oficial nr. 356 din 22 decembrie 1994)
Convenția privind interzicerea utilizării, stocării, producerii și transferului de mine antipersonal și distrugerea acestora, Oslo, 18 septembrie 1997	Semnată de România la Ottawa la 3 decembrie 1997 și ratificată prin Legea nr. 204/2000 (Monitorul Oficial nr. 590 din 22 noiembrie 2000)
Statutul Curții Penale Internaționale, Roma, 17 iulie 1998	Legea nr. 111/2002 (Monitorul Oficial nr. 211 din 28 martie 2002)
Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru urmărirea persoanelor presupuse a fi responsabile de grave încălcări ale dreptului internațional umanitar, comise pe teritoriul fostei Iugoslavia începând cu 1991, înființat în temeiul Rezoluției 827/1993 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite	Legea nr. 159/1998 (Monitorul Oficial nr. 283 din 31 iulie 1998)
Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru urmărirea persoanelor răspunzătoare de genocid și alte încălcări serioase ale dreptului internațional umanitar comise pe teritoriul Rwandei și a cetățenilor din Rwanda răspunzători pentru genocid și alte asemenea încălcări comise pe teritoriul statelor vecine între 1 ianuarie 1994 - 31 decembrie 1994	O.U.G. nr. 31/2002 (Monitorul Oficial nr. 214 din 28 martie 2002)

Prevederi relevante din Codul Penal al României

(Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare)

ART.75

Circumstanțe atenuante

(1) Următoarele împrejurări constituie circumstanțe atenuante legale:

(...)

d) acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la primul termen de judecată, dacă făptuitorul nu a mai beneficiat de această circumstanță într-un interval de 5 ani anterior comiterii faptei. Circumstanța atenuantă nu se aplică în cazul săvârșirii următoarelor infracțiuni: (...) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război (...)."

ART.153

Prescripția răspunderii penale

(...)

(2) Prescripția nu înlătură răspunderea penală în cazul:

a) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, indiferent de data la care au fost comise;

(...)

ART.161

Prescripția executării pedepsei

(...)

(2) Prescripția nu înlătură executarea pedepselor principale în cazul:

a) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, indiferent de data la care au fost comise;

(...).

TITLUL XII

Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război

CAPITOLUL I

Infracțiuni de genocid și contra umanității

ART. 438

Genocidul

(1) Săvârșirea, în scopul de a distruge, în întregime sau în parte, un grup național, etnic, rasial sau religios, a uneia dintre următoarele fapte:

- a) uciderea de membri ai grupului;
- b) vătămarea integrității fizice sau mintale a unor membri ai grupului;
- c) supunerea grupului la condiții de existență de natură să ducă la distrugerea fizică, totală sau parțială, a acestuia;
- d) impunerea de măsuri vizând împiedicarea nașterilor în cadrul grupului;
- e) transferul forțat de copii aparținând unui grup în alt grup,

se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) sunt săvârșite în timp de război, pedeapsa este detențiunea pe viață.

(3) Înțelegerea în vederea săvârșirii infracțiunii de genocid se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Incitarea la săvârșirea infracțiunii de genocid, comisă în mod direct, în public, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

ART. 439

Infracțiuni contra umanității

(1) Săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile, a uneia dintre următoarele fapte:

- a) uciderea unor persoane;
- b) supunerea unei populații sau părți a acesteia, în scopul de a o distruge în tot sau în parte, la condiții de viață menite să determine distrugerea fizică, totală sau parțială, a acesteia;
- c) sclavia sau traficul de ființe umane, în special de femei sau copii;
- d) deportarea sau transferarea forțată, cu încălcarea regulilor generale de drept internațional, a unor persoane aflate în mod legal pe un anumit teritoriu, prin expulzarea acestora spre un alt stat sau spre un alt teritoriu ori prin folosirea altor măsuri de constrângere;
- e) torturarea unei persoane aflate sub paza făptuitorului sau asupra căreia acesta exercită controlul în orice alt mod, cauzându-i vătămări fizice sau psihice, ori suferințe fizice sau psihice grave, ce depășesc consecințele sancțiunilor admise de către dreptul internațional;

f) violul sau agresiunea sexuală, constrângerea la prostituție, sterilizarea forțată sau detenția ilegală a unei femei rămase gravidă în mod forțat, în scopul modificării compoziției etnice a unei populații;

g) vătămarea integrității fizice sau psihice a unor persoane;

h) provocarea dispariției forțate a unei persoane, în scopul de a o sustrage de sub protecția legii pentru o perioadă îndelungată, prin răpire, arestare sau deținere, la ordinul unui stat sau al unei organizații politice ori cu autorizarea, sprijinul sau asentimentul acestora, urmate de refuzul de a admite că această persoană este privată de libertate sau de a furniza informații reale privind soarta care îi este rezervată ori locul unde se află, de îndată ce aceste informații au fost solicitate;

i) întemnițarea sau altă formă de privare gravă de libertate, cu încălcarea regulilor generale de drept internațional;

j) persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate, prin privare de drepturile fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic, rasial, național, etnic, cultural, religios, sexual ori în funcție de alte criterii recunoscute ca inadmisibile în dreptul internațional;

k) alte asemenea fapte inumane ce cauzează suferințe mari sau vătămări ale integrității fizice sau psihice, se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele prevăzute în alin. (1), săvârșite în cadrul unui regim instituționalizat de oprimare sistematică și de dominare a unui grup rasial asupra altuia, cu intenția de a menține acest regim.

CAPITOLUL II

Infrațiuni de război

ART. 440

Infrațiuni de război contra persoanelor

(1) Săvârșirea, în cadrul unui conflict armat, cu sau fără caracter internațional, asupra uneia sau mai multor persoane protejate de dreptul internațional umanitar, a uneia dintre următoarele fapte:

a) uciderea;

b) luarea de ostatici;

c) aplicarea de tratamente cu cruzime sau inumane, cauzându-i vătămări ale integrității fizice sau psihice ori suferințe fizice sau psihice grave, în special prin tortură sau mutilare;

d) violul sau agresiunea sexuală, constrângerea la prostituție, sterilizarea forțată sau detenția ilegală a unei femei rămase gravidă în mod forțat, în scopul modificării compoziției etnice a unei populații;

e) deportarea sau transferarea forțată, cu încălcarea regulilor generale de drept internațional, a unor persoane aflate în mod legal pe un anumit teritoriu, prin expulzarea acestora spre un alt stat sau un alt teritoriu ori prin folosirea altor măsuri de constrângere;

f) aplicarea sau executarea unei pedepse severe, în special pedeapsa cu moartea sau o pedeapsă privativă de libertate, împotriva unei persoane care nu a fost judecată în cadrul unei proceduri legale și imparțiale, care să ofere garanțiile impuse de dreptul internațional;

g) expunerea unei persoane la un pericol de moarte sau atingere gravă adusă sănătății prin:

1. efectuarea asupra acesteia de experiențe cu privire la care ea nu a consimțit în mod voluntar, expres și prealabil sau care nu sunt necesare pentru sănătatea acesteia ori nu sunt efectuate în interesul său;

2. prelevarea de țesuturi sau organe de la aceasta în scopul transplantului, cu excepția prelevării de sânge sau piele efectuate în scop terapeutic, în conformitate cu principiile medicale general recunoscute și cu consimțământul voluntar, expres și prealabil al persoanei;

3. supunerea acesteia la metode de tratament nerecunoscute medical, fără ca acestea să fie necesare pentru sănătatea persoanei și fără ca ea să fi consimțit, în mod voluntar, expres și prealabil;

h) supunerea unei persoane la un tratament degradant,

se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează recrutarea sau încorporarea minorilor care nu au împlinit vârsta de 15 ani în forțele armate sau în grupuri armate, precum și determinarea acestora, prin orice mijloace, să participe activ la ostilități.

(3) Rănirea, în cadrul unui conflict armat cu sau fără caracter internațional, a unui membru al forțelor armate inamice sau a unui combatant al părții inamice, după ce acesta s-a predat fără condiții sau care a fost scos din luptă în orice mod, se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Săvârșirea, în cadrul unui conflict armat cu caracter internațional, a uneia dintre următoarele fapte:

a) menținerea ilegală în detenție sau întârzierea nejustificată a repatrierii uneia sau mai multor persoane dintre cele prevăzute în alin. (5) lit. a);

b) transferarea, în mod direct sau indirect, de către un agent al puterii ocupante, a unei părți a populației civile căreia el îi aparține, în teritoriul ocupat;

c) constrângerea, prin violență sau amenințare, a uneia sau mai multor persoane dintre cele prevăzute în alin. (5) lit. a) să servească în forțele armate ale inamicului;

d) constrângerea resortisanților puterii inamice să ia parte la operațiunile de război îndreptate împotriva țării lor, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(5) Persoanele protejate de dreptul internațional umanitar sunt:

a) într-un conflict armat cu caracter internațional: persoanele protejate în sensul Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 și al Protocolului Adițional I din 8 iunie 1977, în special răniții, bolnavii, naufragiații, prizonierii de război și civilii;

b) într-un conflict armat fără caracter internațional: răniții, bolnavii, naufragiații și persoanele care nu participă direct la ostilități și care se găsesc sub puterea părții inamice;

c) într-un conflict armat cu sau fără caracter internațional: membrii forțelor armate și combatanții părții inamice, care au depus armele sau care, din orice altă cauză, nu se mai pot apăra și care nu se află sub puterea părții inamice.

ART. 441

Infrațiuni de război contra proprietății și altor drepturi

(1) Fapta persoanei care, în cadrul unui conflict armat, cu sau fără caracter internațional, jefuiește sau, cu încălcarea dreptului internațional și fără ca aceasta să fie justificată de necesități militare, distruge, își însușește sau rechiziționează bunuri ale părții inamice, aflate sub puterea părții căreia îi aparține făptuitorul, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Declararea, în cadrul unui conflict armat cu caracter internațional, ca fiind stinse, suspendate sau inadmisibile în justiție drepturile și acțiunile tuturor resortisanților părții inamice sau ale unei părți importante a acestora se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

ART. 442

Infrațiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor

(1) Fapta persoanei care, în cadrul unui conflict armat cu sau fără caracter internațional:

a) declanșează un atac împotriva personalului, instalațiilor, materialului, unităților sau vehiculelor care participă la o misiune de ajutor umanitar ori la o misiune de menținere

a păcii, conform Cartei Națiunilor Unite, și care se bucură de protecția pe care dreptul internațional umanitar o garantează civililor sau bunurilor cu caracter civil;

b) declanșează un atac împotriva personalului, clădirilor, unităților sanitare sau mijloacelor de transport sanitare, care utilizează semnele distinctive prevăzute de Convențiile de la Geneva, în conformitate cu dispozițiile dreptului internațional umanitar, se pedepsește cu închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Fapta persoanei care, în cadrul unui conflict armat cu sau fără caracter internațional, utilizează fără drept semnele distinctive prevăzute de Convențiile de la Geneva, steagul de parlamentare, drapelul, insignele militare sau uniforma inamicului ori ale Organizației Națiunilor Unite, cauzând astfel moartea sau vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, se pedepsește cu închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

ART. 443

Utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă

(1) Fapta persoanei care, în cadrul unui conflict armat cu sau fără caracter internațional:

a) declanșează un atac prin mijloace militare împotriva populației civile sau a unor civili care nu participă direct la ostilități;

b) declanșează un atac prin mijloace militare împotriva bunurilor civile protejate ca atare de dreptul internațional umanitar, în special clădiri consacrate cultului religios, învățământului, artei, științei, acțiunilor caritabile, monumentelor istorice, spitalelor, locurilor unde bolnavii sau răniții sunt adunați, precum și împotriva orașelor, satelor, locuințelor sau clădirilor neapărate ori zonelor demilitarizate sau asupra instalațiilor ori echipamentelor ce conțin substanțe periculoase, în măsura în care acestea nu sunt folosite ca obiective militare;

c) desfășoară un atac prin mijloace militare, știind că el va cauza pierderi de vieți omenești în rândul populației civile, răniri ale persoanelor civile, distrugerii de bunuri cu caracter civil, care ar fi vădit disproporționate în raport cu ansamblul avantajului militar concret și direct așteptat;

d) utilizează o persoană protejată de dispozițiile dreptului internațional umanitar pentru a evita ca anumite puncte, zone sau forțe militare să devină țintă a operațiunilor militare ale părții inamice;

e) utilizează, ca metodă de purtare a războiului, înfometarea deliberată a civililor, privându-i de bunurile indispensabile supraviețuirii sau împiedicând, cu încălcarea dispozițiilor dreptului internațional umanitar, primirea ajutoarelor destinate acestora;

f) declară sau ordonă că nu va exista îndurare pentru învinși;

g) ucide sau rănește, prin viclenie, un membru al forțelor armate inamice sau un combatant al forțelor inamice;

h) utilizează bunurile culturale protejate ca atare de dreptul internațional umanitar, în special monumente istorice, clădiri consacrate cultului religios, învățământului, artei sau științei, pentru declanșarea unui atac prin mijloace militare împotriva părții inamice se pedepsește cu închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Desfășurarea unui atac prin mijloace militare, în cadrul unui conflict armat cu caracter internațional, știind că el va cauza mediului înconjurător daune extinse, de durată și grave, care ar fi vădit disproportionale în raport cu ansamblul avantajului militar concret și direct așteptat, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

ART. 444

Utilizarea de mijloace interzise în operațiunile de luptă

Fapta persoanei care, în cadrul unui conflict armat, cu sau fără caracter internațional:

- a) utilizează otravă sau arme cu substanțe otrăvitoare;
- b) utilizează gaze asfixiante, toxice sau asimilate și orice lichide, materii sau procedee similare;
- c) utilizează arme care cauzează suferințe fizice inutile se pedepsește cu închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

ART. 445

Sanționarea tentativei

Tentativa la infracțiunile prevăzute în prezentul titlu se pedepsește.

Anchete penale relevante referitoare la încălcări ale dreptului internațional umanitar și ale drepturilor omului

1. Descoperirea primei gropi comune din apropierea comunei Popricani, județul Iași

În octombrie 2010, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel" a sesizat Ministerul Public cu privire la faptul că într-o zonă împădurită de pe raza comunei Popricani, satul Vulturi, au fost descoperite trei schelete omenești. Cauza a fost cercetată de Parchetul Militar Iași care a descoperit o groapă comună cu 36 de victime, bărbați, femei și copii. Cercetările au indicat că victimele au fost persoane civile, evrei din Republica Moldova asasinați de armata română și posibil armata germană în primele zile ale operațiunii Barbarossa, în iunie 1941.

În consecință, s-a dispus declinarea competenței în favoarea Parchetului Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel București, unitate responsabilă să cerceteze infracțiunea de genocid. Cauza a fost clasată pe considerentul „res judicata” (autoritatea de lucru judecat), persoanele responsabile de aceste fapte (civili, militari din cadrul armatei, jandarmeriei și poliției) fiind cercetați, judecați și condamnați, după finalizarea celui de-al Doilea Război Mondial de autoritățile judiciare ale statului comunist.

2. Descoperirea celei de a doua gropi comune din apropierea comunei Popricani, județul Iași

În iunie 2019, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel" a sesizat Parchetul Militar Iași cu privire la faptul că într-o zonă împădurită de pe raza comunei Popricani, satul Vulturi, la o distanță relativ redusă față de locul descoperirii primei gropi au fost identificate alte oase umane.

Parchetul Militar a început cercetările, descoperind o groapă comună din care a extras un număr de 25 de victime, precum și fragmente de oase omenești. Cercetările au fost extinse în altă zonă din pădurea Vulturi unde există suspiciunea existenței altor gropi comune cu evrei executați de forțele armatelor română și germană implicate în operațiunea Barbarossa. Investigația este încă în curs de desfășurare.

ANEXA IV

Fotografii din arhiva Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar

Eveniment dedicat aniversării Zilei Dreptului Internațional Umanitar (Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 14 mai 2017)

Eveniment dedicat aniversării Zilei Dreptului Internațional Umanitar (Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 14 mai 2018)

Eveniment dedicat aniversării Zilei Dreptului Internațional Umanitar (Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 14 mai 2019)

Afiș de marcare a Zilei Dreptului Internațional Umanitar – 14 mai 2020

Sesiunea ordinară a Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar
(Ministerul Justiției, București, 16 iunie 2016)

Sesiunea ordinară a Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar
(Ministerul Apărării Naționale, București, 19 decembrie 2019)

Sesiunea ordinară a Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar
(Ministerul Justiției, București, 05 martie 2021)

Sesiunea extraordinară comună a Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar din România și a Comitetului Național Consultativ privind Coordonarea Aplicării Dreptului Internațional Umanitar din Republica Moldova (Ministerul Apărării Naționale – Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 13 octombrie 2016)

Concursul național interuniversitar de drept internațional umanitar și dreptul refugiaților „Nicolae Titulescu” (Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 8-10 decembrie 2017)

Câștigători ai Concursul național interuniversitar de drept internațional umanitar și dreptul refugiaților „Nicolae Titulescu” (Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 8-10 decembrie 2017)

Conferința la nivel înalt cu ocazia „Zilei UE de luptă împotriva impunității pentru genocid, crime împotriva umanității și crime de război” (sediul Eurojust, Haga, 23 mai 2019), organizată de Președinția română a Consiliului UE, Comisia Europeană, Eurojust și Rețeaua pentru Genocid (De la stânga la dreapta: Președintele Eurojust Ladislav Hamran, Procurorul Curții Penale Internaționale Fatou Bensouda, Ambasadorul României în Regatul Țărilor de Jos, Brândușa Predescu, și reprezentantul Ministerului Justiției din România, Lorin Ovidiu Hagima.)

Participarea Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar din România la reuniunea globală a comitetelor naționale și a organismelor similare de drept internațional umanitar, organizată de Comitetul Internațional al Crucii Roșii la Geneva în perioada 30 noiembrie – 2 decembrie 2016

Membri ai Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar la evenimentul dedicat Zilei Crucii Roșii române (4 iulie 2017), la invitația Majestății Sale Margareta, Custodele Coroanei Române, Președinta Societății Naționale de Cruce Roșie din România

Sursa: website-ul MAE român

Conferința regională de drept internațional umanitar pentru statele din Europa Centrală și de Sud-Est (București, 27-28 martie 2018)